

INGESPANNEN.

Wat ze onderhanden hebben, de twee knapen, die leerling zijn in het klooster, dat zegt de schilder ons niet; het doet er ook niet toe, want slagen zullen ze in dit en ook in het andere, dat ze zullen aanpakken; daarvoor is hun inspanning ons borg.

Een jaartal heeft hij ook niet gegeven; de kleeding en de omgeving zeggen ons intusschen wel, dat we een paar eeuwen teruggeplaatst zijn. Toch zijn we niet meer in de Middeleeuwen, toen het klooster bijna de eenige plaats was van studielevens — en ook nog volstrekt niet elk klooster — het groote aantal folianten langs den wand vertelt ons, dat de boekdrukkunst niet meer in haar begin is. We zijn waarschijnlijk in de zestiende eeuw, in den tijd, dat, naar het woord van Ulrich von Hütten, de geesten wakker werden en het een lust was om te leven.

Dat vinden onze twee ferme knapen ook: dat het een lust is om te leven. Die oogen vertellen niet van een gevreesden meester, die de roede zal gebruiken, wanneer de leerlingen de les niet kennen, die hun is opgegeven; die oogen vertellen niet, dat ze liever zouden spelen en ravotten, dat ze liever zouden rijden en jagen met huns gelijken — hun kleeding wijst wel op gegoeden, wellicht op adellijken stand — neen, die oogen, die houding, dat voorhoofd, alles zegt ons, dat we hier knapen hebben van het echte hout, dat timmerhout is; knapen, die willen.

Een goede wil is veel meer waard dan een goede aanleg. Ik ken een man, dien ik als leerling heb gekend. Toen was hij zeer middelmatig; wat zeggen wil beneden het middelmatige. Hij kwam op een kantoor terecht. Maar toen ontwaakte in hem de begeerte om verder te komen, en hij spande zich in. Het instituut der accountants was nog jong; hij nam zich voor, accountant te worden. Wat men noemt een wiskundige kop was hij niet; zijn aanleg was veel meer in de richting van aardrijkskunde en natuurkunde. Maar hij studeerde; hij gebruikte al zijn vrijen tijd voor de studie, vele jaren achtereen. Daar is veel studie voor noodig; om volledig te slagen moet men wel tien achtereenvolgende examens afleggen, en hij legde ze alle af en hij slaagde telkens; hij werd accountant. Door zijn wil.

Natuurlijk, iemand, die geen aanleg heeft, zal nooit slagen; wie geen hand heeft, kan geen vuist maken. Maar, er worden niet veel kinderen geboren zonder hand, en er worden ook niet veel kinderen geboren zonder aanleg. Doch al zijt ge geboren met een buitengewonen aanleg, en ge gebruikt uw wil niet, dan bereikt ge niets. En al hebt ge een middelmatigen aanleg, en ge wilt, dan wordt ge professor.

Een mensch weet niet, wat hij wel kan, als hij maar wil. Die twee kloosterknapen van onze plaat willen. Wat ze daar vóór zich hebben in het groote boek — 't zal wel Latijn wezen — is moeilijk te vatten; ze begrijpen het niet bij oppervlakkige lezing. Wat zullen ze doen? Het boek sluiten? Naar den leeraar gaan en hulp vragen? Ze denken er niet aan. Ze peinzen; ze lezen en herlezen. Ze helpen elkaar. Ze opperen een meening. Verwerpen hem. Zoeken een nieuwe. Bekijken die. Vinden ze ook onhoudbaar. Denken een derde mogelijkheid. En een vierde. En een zevende. En een twintigste. Tot ze eindelijk — en ge zult die ingespannen gezichten opeens zien stralen als dat van Columbus, toen hij Amerika zag — tot ze eindelijk de oplossing hebben gevonden van de moeilijkheid, nu hun zoo duidelijk, dat ze niet meer twifelen.

Wat dunkt u: zouden ze ooit vergeten, wat ze hebben gevonden? Een les, die voorgezegt is en nagezegd, wordt nooit ons eigendom; alleen dat is ons onvervreemdbaar bezit, wat we hebben veroverd.

En die verovering geeft tevens moed en zelfvertrouwen

voor de volgende moeilijkheid. Moeilijkheden bestaan, om overwonnen te worden; in het zweet van hun aanschijn zullen ze worstelen, en ze zullen doordringen in de geheimen der wetenschap, en schatten zullen ze opdelen ten nutte van den tijdgenoot en de nakomelingschap.

Noem Luther, noem Calvijn, noem Napoleon Bonaparte, noem Richard Wagner, dacht ge nu heusch, dat zulke mannen — en ge kunt er honderd andere noemen — er gekomen zijn zonder inspanning? Dat het hun aangevaaid is? Natuurlijk, Richard Wagner had een muzikalen aanleg. Doch als hij zich niet had ingespannen, zou hij organist geworden zijn in een dorpskerk, of directeur van een fanfarekorps — als je geen muzikalen aanleg hebt, word je dat ook niet — doch nu hij zich inspande, werd hij een kunstenaar, van wien de wereld spreekt.

Wij hebben in de laatste tijden veel te veel gevraagd naar den aanleg, en veel te veel aandacht gewijd aan de beroepskeuze; een wel ontwikkeld mensch is voor tal van beroepen geschikt, want ons aller aanleg is breed. Dacht u, dat ik niet voor advocaat had kunnen studeeren, of voor landmeter? Dacht u, dat ik geen goede boer had kunnen worden of geen bekwame stoffeerder? Is er voor elk vak een bijzondere aanleg noodig? Dan zal de gemakzuchtige u vertellen, dat hij voor geen enkel vak aanleg heeft, en dus maar door de gemeenschap moet worden onderhouden.

Neen, een veel grooter factor dan de aanleg is de wil, de sterke, gezonde wil. Van Demosthenes wordt verteld, dat hij spraakgebrekig was en redenaar wilde worden. Wat hij deed? Heel eenvoudig, hij overwon zijn spraakgebrek. Vraag niet, hoeveel inspanning het hem heeft gekost; hij heeft het ook niet gevraagd; hij wilde.

Ik schrijf dit, omdat ik den vinger wilde leggen op een kwaal van onzen tijd; de gemakzucht. We hadden het in de laatste dertig jaren zoo goed gehad; de wereld liep op rolletjes; met een klein beetje inspanning kwam je er wel. Maar waar kwam je? Tot een goede boterham en een rustig leven, ja. Maar waar zijn de mannen, die onzen tijd vooruit brengen? Waar zijn ze, die ons den weg wijzen tot wederopbouw van wat de oorlog heeft verwoest? Staan we niet in alle landen verlegen om mannen, om helden? Heeft zelfs de ontzettende wereldoorlog ons ook maar één enkel groot man geleverd?

We hebben het te goed gehad; we zijn gemakkelijk geworden en we zijn bang voor inspanning. Daar kunnen we niet meer tegen; we worden dadelijk overspannen. Maar hoe komt dat? Omdat we ons niet hebben geoefend in inspanning; we zijn niet getraind.

Wie sportkampioen wil worden, oefent zich jaren lang. Maar — hij doet het met verstand. Hij begint niet met een snelwandeltocht van twaalf uren aaneen, acht K.M. per uur. Hij begint met kleine tochten. Wanneer ge de spieren van uw rechterarm elken dag een uur oefent, zal hij na een jaar driemaal zoo sterk zijn als nu. En wanneer ge uw hersenen oefent, zouden ze bezwijken?

Maar één ding: gebruik geen kinderen, om te zien, hoever een mensch het kan brengen door inspanning. Een boer gebruikt een paard niet voor zwaar werk, zoolang het nog niet alle melktanden heeft gewisseld. En een opvoeder van een mensch, die meer waarde heeft dan een paard, moest ook zijn kweekeling niet aanzetten tot inspanning, vóór de melktanden zijn gewisseld. Van kinderen vraagt men inspanning: schoolwerk, huiswerk, pianoles, weet ik wat al meer, en men kweekt menschen, die als ze ouder worden, niet meer kunnen. Van veel menschen is de grond voor hun overspanning gelegd, toen ze nog kinderen waren.

Veertien, vijftien jaar. Laat tot zoolang het kind teruggehouden worden van inspanning; laat het spelend leeren. Maar als ge volwassen wordt, vrees dan niet, dat ge zoo gauw af zult zijn.

„k Heb veel beleefd,” zei Ludwig Harms, „maar ik heb nog nooit beleefd, dat een mensch zich gek gebeden heeft, dat een mensch zich arm gegeven heeft, of dat een mensch zich dood gewerkt heeft.”

A. L.

